

A szerkesztő Róbert

Ára az Uj Kelet Hétlapjával együtt 7 lej

Szerkesztőség hivatali és nyomdai

Cluj-Kolozsvár, St. Baron Fsp. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség és Hivatali - 977 H. N. Sz. - 556

Szerkesztőség kizárólag a szerkesztőséghez címzett. Hívatásokat nem fogadjuk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK Romániában

Egész évre	850
Félévre	460
Negyedévre	240
Egy hónapra	85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 le	
Bukarestben	5.-

Csehszlovákiában

Egy hónapra	ck 35.-
Egy szám	1-50

1925 október 16 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 236 szám

5686. Tisri 28

Az utolsó felvonás

A derék honatyák a hosszú nyári pihenő után újból összesereglettek Bukarestben, mert a gyorstalpaló törvénygyár, a parlament két háza ismét szélesre tárta ki kapuit a képviselők és szenátorok előtt. A négy év óta tartó liberális színjáték utolsó felvonása van soron. A függöny már felgördült és az ország politikai közvéleménye visszafojtott lélekzettel lesi a most kezdődő nagy munkát.

A trónbeszéd mindenekelőtt a választójogi törvényjavaslatot ajánlotta a képviselő és szenátor urak figyelmébe. Sorsdöntő mementó ez a figyelmeztetés, mert az alkotmánytörvény értelmében a választójogi törvényjavaslat megszavazása után nyomban fel kell oszlatni a két Házat és ki kell írni az új választásokat. Egyik parlamenti ülészakról a másikra halogatta a kormány ennek a törvényjavaslatnak a tető alá hozását, ezen az ülészakon azonban feltétlenül megszavazzák ezt a törvenyt is, amintán legördül az utolsó felvonás függőnye. Nehéz volna a négyesztendő liberális kormány mérlegét feleltetni. Egy halom gyorsan készült törvény jegyzi ezt a négy évet, amelyeknek egyik része a kisebbségeket nyomorítja meg, másik része pedig gondoskodik arról, hogy az ország vagyonának jórésze a liberális párt kezére kerüljön.

Még mielőtt a választójogi javaslatból törvény lenne, a kormány elvégzi munkáján az utolsó simításokat is. Le fogja vezetni a községi választásokat, amelyek során ismert módszereivel valószínűleg megkísérli, hogy a városok és községek tanácsait megtöltse embereivel, meg fogja szavaztatni a szesz törvényt, amely száz és száz kismember kezéből akarja kicsavarni az egzisztenciát, sorra kerül még a bélyegtörvény is, amelynek rendelkezéseit még nem hozták nyilvánosságra és a már jólismert magánoktatásról szóló törvényjavaslatot is tárgyalni fogják, amelyen Angheliescu miniszter — hír szerint — némi könnyítéseket eszközölt.

Imhol ez az utolsó felvonás programja. És mi, akik a négy év óta tartó kormányzás erőviszonyait ismerjük, egy pillanatig sem kételkedhetünk abban, hogy az utolsó felvonás a kormány győzelmét és az ellenzéki pártok tragikus bukását fogja jelenteni, mert a liberális kormány jól ért ahhoz, hogy akarát maradék nélkül érvényesítse az ország parlamentjében is. Utolsóinak marad a választójogi törvényjavaslat megszavazása, amelynek tárgyalását talán maguk az obstruáló ellenzéki pártok fogják a legjobban siettetni érthető okokból.

A kormány exponensei minden egyes kinálkozó alkalomkor siettek leszögezni, hogy a liberális párt még évekig kormányon marad. Ez a sokszor elhangzott büszke kijelentés arra enged következtetni, hogy a liberálisok arra számítanak, hogy a parlament feloszlatása után ők kapnak megbízást a választások levezetésére. Mert ha a következő választásokat is a liberális párt vezetné le, akkor a régi módszer segítségével nincs kizárva, hogy újból ők jutnának többségbe. Az ellenzéki pártok, amelyek jól ismerik a liberálisok választási módszereit, minden erejüket latba fogják vetni, hogy a királyi szó ne a liberális pártot bizza meg az új választások levezetésével.

A demokratikus ellenzéki pártok négy esztendő óta tárgyalnak kollaborációról és fuzióról. Négy esztendő óta áll a harc a kormány és az ellenzék között, de ez a négy esztendő kemény csata nem tudta egységbe kovácsolni az ellenzékot, amelynek ereje így szerteszéjjel

forgácsolódott. Az utolsó felvonás küszöbén a kollaborációs és fuzió tárgyalások még mindig ugyanabban a stádiumban vannak, mint négy esztendővel ennek előtte. Ezen a parlamenti cikluson még mindig nem az egyesült ellenzéki blokkal fogja szembe találni magát a kormány, hanem a külön hadakozó ellenzéki pártokkal kell megmérkőznie, ami könnyű feladat.

A most következő hetek hordozzák méhük-

ben az ország legközelebbi jövőjét. Ha a négy esztendő óta egymás felé tapogatózó demokratakezek kemény kézszorítást tudnak váltani, akkor a választójogi törvényjavaslat megszavazása nemcsak ennek a parlamenti ciklusnak, de a liberális rezsimnek is utolsó felvonását fogják jelenteni. És így lesz ebből az utolsó felvonásból az ország fejlődésének és konszolidációjának történelmében az első fejezet.

Goga Octavian mégis tárgyal Cuzáékcal

A néppárt esideig nem tett koalíciós ajánlatot sentinek

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A törökszentmiklósi Eminescu-szobor leleplezésekor Goga Octavian volt néppárti miniszter nyilatkozatot adott, amelyben többek között megcáfolta azt a hírt, hogy tárgyalásokat folytatott a cuzistákkal. A nyilatkozat szerint az erről szóló híresztelések komolytalanok és a néppárt kompromittálását célozzák.

A „Rapid”-ügynökség ezzel szemben ma azt a bukaresti táviratot közli, hogy Petrovics volt néppárti miniszter levelet kapott Averescu tábornoktól,

melyben erős szemrehányást tesz a tábornok Gogának, hogy Cuzáékcal tárgyalásokat kezdtek kollaborációra vonatkozólag.

A tábornok egyébként tegnap levelet tett közzé az „Indreptarea”-ban, amelyben felszólítja mindazokat, akik kollaborációs ajánlatot kaptak a néppárttól, illetve tőle, hozzák ezt nyilvánosságra. Ezt abból az alkalomból tette Averescu, hogy a sajtóban nap-nap után jelentek meg olyan hírek, melyek arról szóltak, hogy a néppárt együttműködést ajánlott fel egyes pártoknak.

A locarno-i konferencia sikeres befejezése előtt

A keleti garancia-paktum megoldáshoz közeledik. Milyen eredményeket ért el Németország Locarnóban

(Locarno október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi nap folyamán a locarno-i tárgyalászat fölött kissé pesszimistikus hangulat uralkodott. Ugyilátszott, hogy a német delegátusok bizonyos mellékkérdések előtérbehozásával késleltetni akarják a tanácskozások nagy problémáit. Mára azonban ismét javult a helyzet és remény van rá, hogy a konferencia 1—2 napon belül kedvező eredményekkel véget érhet. Németországnak a rajnai megszállás megrövidítése kérdésében támasztott újabb követelése és a keleti döntőbírói szerződések ügye, a konferencia tárgyalásainak két legveszedelmesebb pontja, melyek tegnap egyideig az értekezlet kimenetelének pesszimistább megítélésére adtak alkalmat, ma minden jel szerint szintén a kielégítő megoldás útjára kerültek.

Európa tartós békéje

Chamberlain az elért eredményekre támaszkodva, ma joggal hangsúlyozhatta az angol újságírók előtt, hogy az eddig létrehozott megállapodások olyan nagyjelentőségűek és olyan számosak, hogy a konferencia esetleges meghiusításának felelősségét ma már egyik tárgyaló fél sem vállalhatná magára. A legnagyobb eredmény az angol külügyminiszter szerint eddig az, hogy nem lehet szó egyik tárgyaló fél vereségéről, vagy győzelméről sem, mert az elért eredmények kölcsönös jóakarattal és egyes államok jól felfogott kölcsönös érdekében adódtak össze. Chamberlain felszólította tehát az angol újságírókat annak a hitének nyilvánosságra hozatalára, hogy a locarno-i konferencia sikerrel fog járni és ez a siker remélhetőleg meghozza Európának a tartós békét.

A mai nap másik jelentős eseménye, hogy Berlinben a Hindenburg elnök vezetése alatt tartott német birodalmi minisztertanács, amely délutántól éjjel 1 óráig tanácskozott, jóváhagyta a német birodalom locarno kiküldötteinek Kempner államtitkár által hozott jelentését. A minisztertanács egyetlen tagja sem emelt kifogásokat, vagy újabb követeléseket Luther kancellár és Stresemann külügyminiszter locarno-i működésével szemben.

A keleti garancia-paktum is megoldás felé közeodik

A keleti döntőbírói szerződéseknek eddig főleg magánbeszélgetésekben tárgyalta kérdése nem tisztázódott még annyira, hogy a konferencia plénuma elé vihessék. Benes csehszlovák külügy-

miniszternek a „Daily Mail” locarno-i tudósítója előtt azonban kijelentette, hogy bizonyos technikai kérdésektől eltekintve, a keleti döntőbírói szerződések kérdésében is a megegyezés Németországgal befejezettnek tekintendő.

A „Morning Post” beavatott helyről jelenti, hogy a locarno-i paktum aláírása küszöbön áll és legfennebb két-három nap kérdése. Az aláírók kötelezik magukat, hogy egymás ellen háborút nem fognak viselni. Németország ennek a kötelezettségnek garantálását az aláíró nagyhatalmak által csak a nyugati paktumra vonatkozólag óhajtották és a kelet felé megkötendő döntőbírói szerződéseket egyedül a Népszövetség garanciája alá akarja helyezni.

Az aláírók kötelezik magukat ezenkívül, hogy jogi vitáikat a hágai nemzetközi bíróság, vagy kölcsönös megegyezés esetén egy békéltető bíróság elé viszik. A békéltetés sikertelensége esetén, mint legfelsőbb fórum, a Népszövetség fog dönteni.

Milyen eredményeket ért el Németország?

Az angol sajtó megállapítja, hogy az eddigi megegyezéseket olyan közös engedmények árán érték el, amelyek egyik félre sem jártak sem megálázással, sem életbevágó érdekek feladásával. A „Chicago Tribune” párisi kiadása Briand főbb engedményeit Németországgal szemben a következőkben foglalja össze:

1. A kölni zóna kiürítése a paktum életbelépésének pillanatában azonnal meg fog történni.
2. A nyugati hatalmak a paktum aláírása által impliciten elismerik, hogy Németország a versaillesi szerződés által rá rótt és eddig vitatott kötelezettségeit minden tekintetben teljesítette.
3. A kölni zónából kivont csapatok helyébe újakat a rajnai vidékre nem küldenek.
4. A német kereskedelmi repülőforgalomnak megadják a teljes szabadságát és nem akadályozzák többé, hogy azt Németország a szövetséges államok repülőforgalmának nivójára emelhesse.
5. A még megszállva tartott Rajna-vidék megszállásának politikai módszereit Németország javára módosítják.
6. A Saar-terület hovatartozása kérdésében dönteni hivatott népszavazás határidejét megrövidítik, ami által lehetővé válik, hogy Németországra kedvező döntés esetén ez a terület is mielőbb visszakerüljön a német birodalom kereteibe.

erika
can Lines
kényelmes
ourg,
ka,
Brazilia)
ada
-ba.
Ázsia-ba
engeren.
széggel ad
is élet:
Z L.
No 2.
Privéti No 183.
Francoveanu 17
Mihai Viteaz 5,
escu 12,
Alexandru
cel bun 65.
ovitz.
eletben!
NTEX
ENGLISH FINTEX
ti,

Az ortodox zsidó hitközségek ankétja a kultuszminisztériumban

Az erdélyi ortodox nagyhitközségek tiltakozása a szakadár-pont ellen. Szabadon szervezkedhetnek a neológok és ortodoxok. A haladó zsidóság sérelmesnek találja az ankét határozatait

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet közölte, hogy Lepadatu miniszter meghívót küldött széjjel az ország mindazon zsidó hitközségeihez, amelyekről köztudomású volt, hogy konzervatív vallási alapon állanak. A miniszter a készülő egyházi törvény zsidó felekezeti vonatkozásait akarta megvitatni az egybehívottakkal. Az a tény, hogy a haladó zsidó hitközségek reprezentánsai nem kaptak meghívást, különösen a regáti és elsősorban a bukaresti zsidók között okozott érthető visszatetszést. Az értekezletet e hónap 13-án délutánra hívták össze és ugyanazon nap délelőttjén a bukaresti zsidóság vezetői, közöttük Berkovici, Niemerowar főrabbi, Fieldermann és mások értekezletre gyűltek össze, amelyre meghívták azokat a bukaresti és beszarábiai hitközségi reprezentánsokat, akik a miniszteri ankétára voltak hivatalosak. Ezen az értekezleten hevesen kikelték az ellen, hogy akkor, amikor a zsidó hitélet rendezéséről van szó, nem adnak alkalmat a haladó zsidóságnak arra, hogy véleményét nyilvánítsa. Elhatározták, hogy sérelmüket a közeli napokban memorandum formájában küldöttség viszi el a miniszterhez.

A neológok és ortodoxok teljes szervezkedési szabadsága

A délutáni ankétát megelőzően a meghívott ortodox reprezentánsok közül Glasner Akiba kolozsvári főrabbi, Nussbaum Sámuel nagyvárad, Adler Sámuel kolozsvári és Ordentlich Ferenc dési hitközségi elnökök felkeresték Paulesan kultuszminiszteri vezérigazgatót, a kisebbségi kultuszügyek előadóit, akinél érdeklődtek az ankétáról. A referens megadta a felvilágosítást, amely szerint a most beterjesztendő egyházi törvényjavaslat rendelkezésiről lesz szó. Hozzátette, hogy a törvény előtt a zsidó felekezet a többivel egyenjogú és minthogy a törvény a lelkiismereti szabadság alapelvén épül fel, nem akar senkire sem lelkiismereti kényszert gyakorolni, ebből a szempontból a kormány elintézettnek veszi, hogy az országban ortodox és neológ hitközségek létesülhessenek. Közölte még, hogy mielőtt az egyházi javaslatot a törvényhozás elfogadta, a miniszter kiad egy szabályrendeletet, a törvény végrehajtási utasítását, hogy a már meglévő hitközségek alapszabályait ez utasítások szerint hozzáigazítsák a törvényhez. A még meg nem szervezett hitközségek viszont új alapszabályokat e „Regulamentul” alapján fogják elkészíthetni.

A hét kérdés

A vezérigazgató közölte továbbá azt a hét kérdést is, amelyet az ankét elé fognak terjeszteni. A miniszter ugyanis meg akarja ismerni zsidó hivatalos köröknek e kérdésben való felfogását.

Az első kérdés: Helyesli-e az értekezlet, hogy a Regát, Bukovina és Bánát zsidósága ortodox, vagy neológ alapon szervezkedhessék?

A második kérdés: Vajon egy és ugyanazon városban működhet-e több ortodox, vagy több neológ hitközség? Alkotat-e minden kétszáz család egy teljesen önálló független hitközséget?

A harmadik kérdés a hitközségek organizációjára vonatkozik.

A negyedik kérdés a falvak hitközségeinek megszervezésére és az anyahitközségekbe való bekebelezésére.

Az ötödik kérdés a városi imaházaknak az anyahitközségekhez való jogviszonyáról szól.

A hatodik kérdés a rabbiképesítésről szóló intézkedéseket tartalmazza.

A hetedik kérdés a választott bíróság intézményéről, továbbá a vallási és hitközségi adminisztráció ügyeivel foglalkozik.

A kultuszminiszteri értekezlet

Az értekezleten megjelentek: Glasner Akiba kolozsvári főrabbi és Adler Sámuel elnök, továbbá dr. Klein Miksa a kolozsvári hitközség képviselőjében, Ullmann Sámuel beszercei főrabbi, mint az ortodox iroda elnöke, Paneth dési főrabbi, Nussbaum Sámuel nagyvárad hitközségi elnök, Ordentlich Ferenc a dési hitközség elnöke, Davidovits Armin a szatmári hitközség jegyzője, Stern Fischel a mármaroszégi hitközség elnöke, Berger Salamon a marosvásárhelyi ortodox hitközség részéről, a csernovitzi dajén és a radautzi hitközségi elnök, Sapira galaci főrabbi, továbbá a regátiak részéről Schorr rabbi és a jasi rabbi. Beszarábiából Zirelshon parlamenti képviselő és még néhány rabbi jelent meg.

A minisztériumban az a meglepetés érte az értekezlet tagjait, hogy nem a miniszter, hanem Paulesan vezérigazgató fogadta őket és ő is elnökölt az értekezleten. Az értekezlet megnyitása után vázolta a napirenden lévő kérdéseket és kijelentette, mint délelőtt, hogy az egyházi javaslat elfogadása után azonnal megkezdődik a hitközségek átszervezése. A már meglévő hitközségek három hónap alatt tartoznak majd alapszabályukat módosítani, az új hitközségek megszervezésére pedig egy évet adnak.

Amikor az első pont megvitatására került volna sor, hogy milyen alapon szervezkedhessenek a zsidók, többen felszóltak és hivatkoztak a három évvel ezelőtti történelmi megállapodásra, amely szerint a kormány nem fogja engedélyezni az országban, hogy egy városban egynél több hitközség legyen, kivéve Erdélyt és a bukaresti spanyol zsidó hitközséget, ahol a régi szervezet megmaradhat. A miniszter megbízottja azonban nem engedélyezett e kérdés körül vitát, mert — amint mondotta — a minisztertanács már úgy döntött, hogy igen is: egy városban lehet egy ortodox és egy neológ hitközség is.

Glasner főrabbi filippikája a szakadások ellen

A második kérdésnél: vajon egy és ugyanazon városban több ortodox és több neológ hitközség működhet-e, Ullmann Salamon, Freund szászrégeni főrabbi és a dési főrabbi úgy vélték, hogy elvben meg kell adni annak a lehetőségét, hogy több ortodox hitközség alakulhasson egy és ugyanabban a városban azzal a feltétellel, hogy előbb választott bíróság döntson a szakadás fölött és amennyiben ehhez hozzájárult volna, a miniszter approbálása után az új hitközség meg is alakulhat. Freund szászrégeni főrabbi hozzászólása után Glasner Akiba főrabbi nagyszabású beszédben tiltakozott egy a kolozsvári, valamint az összes nagy ortodox hitközségek nevében e pont ellen. Rámutatott arra a veszélyre, amely az összes nagy hitközségek lételemét rombolhatná széjjel, ha ez a pont legalizálná. Ha a szakadásnak ilyen könnyű lehetősége adatik meg, megtörténhetik, hogy bármely kis frakció választott bíróság itéletét provokálhatná, ezzel minden hitközségnek fejlődési lehetősége lenne megbénítva. Nyugodtan nem tudnának dolgozni, mert hiszen a kettéválás damoklesz kardja állandóan a fejük fölött csüggné. Az az álláspontja, hogy abban az esetben, ha a hitközség, vagy alkalmazottja ellen hitéleti kifogás merülne fel, hogy akkor elsőfokon a helyi rabbinátus,

illetékes a döntésre, másodfokon pedig egy megszervező országos állandó bíróság. Előjött kell venni annak, hogy ortodox hitközségekben lábra kapjon a vallástalanság, azonban széjjeltagolni a hitközségeket új hitközségek alapításával, nemcsak zsidó hitéletre jelent veszélyt, hanem magára az államra is.

A nagy hatást keltő beszéd után Nussbaum Sámuel és Stern Fischel hitközségi elnökök a maguk hitközsége nevében csatlakozásukat jelentették be a kolozsvári főrabbi által kifejtett állásponthoz és ugyanugy Zirelshon főrabbi, sőt Schorr is.

Vita a rabbiképesítésről

A harmadik kérdés, amely a hitközségek organizációjára vonatkozott, úgy nyert elintéztést, hogy a hitközségek szervezete nagyjában megmarad. A hitközséget az előjáróság képviseli, amelyet a képviselőtestület választ. Ezt viszont a közgyűlés választja meg.

A városi imaházaknak a jogviszonya az anyahitközséghez úgy nyert elintéztést, hogy a fiókimaházak és vallásos egyesületek csakis az anyahitközség hozzájárulásával alakulhatnak meg és működhetnek.

A rabbi képesítés kérdése körül is vita támadt. A miniszter a rabbik világi képesítését legalább négy középiskolai osztályban akarta megállapítani, azonban a beszercei főrabbi azt javasolta, hogy a rabbiktól csakis zsidó teológiai képesítést követeljenek. Dr. Klein Miksa ugyanezen az állásponton volt és azzal érvelt, hogy amikor az állam nem respektálja a zsidók vallásszabadságát az iskolákban és a szombati írásra kötelezi őket, akkor nem lehet követelni a rabbiktól a világi képesítést, amely a mai körülmények között a szombat megszegésével jár.

A választott bíróság kérdéséről szóló pont-hoz a miniszter megbízottja azt javasolta, hogy vallási kérdésekben a választott bíróság döntés birjon kompetenciával, azonban a hitközség igazgatása körül felmerülő vitás esetekben a közigazgatási hatóságok döntsének. Ez ellen Glasner főrabbi szóval fel, aki minden esetben, tehát a hitközség közigazgatási ügyeiben is a választott bíróság kompetenciáját kéri. Ezzel a konferencia véget ért.

A haladó zsidóság sérelmesnek tartja a bukaresti ankét határozatait

Munkatársunk a hitközségek ankétjának ügyében megszólaltatta Eisler Mátyás dr. főrabbit is, aki a következőket mondotta:

— Az értekezleten csak mint megfigyelő vettem részt. Mondhatom, hogy ez az értekezlet a romániai zsidó ügyek fejlődésében súlyos visszaesést jelent. A három év előtti miniszteri ankétán állapítottuk meg alapelvként, hogy egész Romániában csak egységes zsidó hitközségeket engedélyeznek és ez alól kivételt csupán az erdélyi hitközségek képeznek. Ezzel szemben ennek az értekezletnek a megállapításai azt jelentik, hogy ezentul kisebb-nagyobb csoportok be is kerülhetnek az anyahitközségekbe és új hitközségeket alakíthatnak.

Az erdélyi ortodoxia vezetői állandóan kihangsúlyozták a két zsidó felekezet teóriáját és most meg van adva a lehetőség, hogy a másik három országgrészben is elismerjék a két zsidó „felekezetet”. Tudok róla, hogy többen erősen tiltakoztak, különösen a bukovinaiak, a hitközségek ilyen megbontása ellen.

— Lényeges kérdés volt még a rabbi iskolai képesítése. Az előadó négy középiskolát ajánlott minimumként, mire szégyenszemre voltak felszóltak, akik azt javasolták, hogy ezt a minősítést se követelje a kormány. Nagyon rösteltem, amikor az előadó arójátékában észrevettem a guyyos mosolyt. Az ülés után azonnal odamentem a miniszteri megbízotthoz és kijelentettem előtte, hogy mi, haladó zsidók sem fogadjuk el a letárgyalt pontozatokat és követelni fogjuk, hogy bennünket is hallgassanak meg. Kulturbotránynak minősítem, hogy a négy középiskoláról szóló javaslatához senkinek nem volt kulturerberhez méltó megjegyzése.

a kormá A szociáld

(Cluj-Kolozs tudósítójától.) A vések, melyek az zavarják, nemcsak bolsevizmus ellen élénken foglalkozottak az erdély megkérdezni arra különböző kommilyen erőktől. Ugyanebből az munkatársa a kö megkérdezte a sz vonatkozólag, h fog részt venni társokon,

Ugy a komm ségi választások erdélyi szociáld érdekes nyilatkoz

— Oroszorsz Romániában ne szolidációt. Csak légkörben tudja használni a megté hogy csak a meg mert a szervezet egyenként távo romániai kommunitulzottan komoly sulyozásában nagyveknék is. Ezen den legitim mur rá a kommunista példál az is, h sztrájknál egy s holtra vertek, jellemzőbb bizonyozgalmak sok létre, a szilvögy komiszrára ved a galaci kommunit és felélesztője vományzat szivesen galmakat arra, munkásságon ús rálisoknak min reakciók törekvé mozgalomnak j fog csökkenteni, a fölötti bíraskodá így az kikertl melyek a legtöbb itéleteiket.

Kétségtelen, felszításához ne hozzá, hanem a keseredés is, a lehető s melye gazdaságpolitiká kevésbbé öntu könnyebben in öntudatos mur mus elleni kü öri beavatkoz terelt gazdazg szabadságra b soktól nem épügy, mint fentartása és varosában n hatják csufos kapott inform történt az a lasztásokkal lást kezdette zetekkel.

A községi kezű információ sunknak:

A szociáld fog venni a kö nül kooperálni

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
Szövőgyárak és kereskedők figyelmébe!
Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem fonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.
Nagybani festésnél árendedmény! 500
Telefon 500

Az erdélyi szociáldemokrata-párt a kormányt okolja a kommunista összeesküvésekért

A szociáldemokraták a kisebbségekre akarnak paktumot kötni a községi választásokra

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Új Kelet tudósítójától.) A különböző kommunista összeesküvések, melyek az ország nyugalmát állandóan megzavarják, nemcsak a hivatalos fórumokat, hanem a bolsevizmus ellen küzdő szociáldemokrata pártot is élénken foglalkoztatják. Éppen ezért fontosnak tartottuk az erdélyi szociáldemokrata pártvezetőségét megkérdezni arra vonatkozólag, hogy miben látja a különböző kommunista nyugtalanságok eredő okait, milyen erőtől várja a mozgalom visszaféjlesztését. Ugyanebből az alkalomból kifolyólag az Új Kelet munkatársa a községi választásokra vonatkozólag is megkérdezte a szociáldemokrata pártvezetőséget arra vonatkozólag, hogy milyen pártokkal szövetkezve fog részt venni a munkásság a községi választásokon.

Ugy a kommunista mozgalmakra, mint a községi választásokra vonatkozólag, Hoffer András, az erdélyi szociáldemokrata párt titkára a következő érdekes nyilatkozatot adta munkatársunknak:

— Oroszországnak természetes érdeke az, hogy Romániában ne álljon helyre a nyugalom és a konszolidáció. Csak ebben a nyugtalanított és zavaros légkörben tudja a maga céljainak megfelelően felhasználni a megtéveszthető tömegeket. Hangsúlyozom, hogy csak a megtéveszthető tömegekről lehet szó, mert a szervezett munkásság úgy tömegeiben, mint egyénenként távol áll ezektől a mozgalmaktól. A romániai kommunista mozgalmak mindazáltal nem túlzottan komoly jellegűek és jelentőségük kihangsúlyozásában nagyrésze van az állambiztonsági szerveknek is. Ezen szervek tulbulzó hivatalnokai minden legitím munkásmozgalomra szívesen nyomják rá a kommunista bélyeget. Élénk bizonyítéka ennek például az is, hogy a legutóbbi brádi munkássztrájknál egy szociáldemokrata munkást is felholtra vertek, ráfogva, hogy kommunista. Még jellemzőbb bizonyíték arra, hogy a kommunista mozgalmak sok esetben mesterségesen jönnek létre, a zsilvölgyi bányamunkásból galaci rendőrkomiszárrá vedlett Muntean Todor esete, aki a galaci kommunista mozgalomnak direkt irányítója és felkészítője volt. A mai liberális reakciós kormányzat szívesen használja fel a kommunista mozgalmakat arra, hogy ezeken keresztül a szervezett munkásságon üssön nagyokat, mert hiszen a liberálisoknak mindenki ellenség, ki nem áll az ő reakciós törekvéseik szolgálatában. A kommunista mozgalmaknak jelentősége abban a pillanatban le fog csökkenni, amikor a politikai bűncselekmények fölötti bíróságot polgári bíróság veszi majd át s így az kikerül a katonai hatóságok hatásköréből, melyek a legtöbb esetben ad hoc hozzák meg ítéleteiket.

Kétségtelen, hogy a kommunista mozgalmak felszításához nemcsak Moszkva ügynökei járulnak hozzá, hanem az az óriási elégtelenség és elkeseredés is, mely a munkásság körében észlelhető s melyet a kormány tehetetlen és abszurd gazdaságpolitikája idéz fel. Az elkeseredett és kevésbé öntudatos munkáselemek természetesen könnyebben iníciálhatók, mint a megelégedett és öntudatos munkásrétegek. Éppen ezért a bolsevizmus elleni küzdelem sikerét nem annyira a rendőri beavatkozás, mint inkább a rendes mederbe terelt gazdasági élet, a munka és az ipari fejlődés szabadságra biztosíthatják. Ezt azonban a liberálisoktól nem várhatjuk, mert a liberálisoknak éppoly fenntartása és szítása az érdekük, melynek zavarosában nyugodtan halászhatnak és kitolhatják csufos bukásuknak határídjét. Aradról kapott információink szerint például ott megtörtént az a hallatlan eset, hogy a községi választásokkal kapcsolatban a liberálisok tárgyalást kezdték a kommunista munkásszervezetekkel.

A községi választásokkal kapcsolatban a következő információt adta a pártvezetőség munkatársunknak:

A szociáldemokrata párt részt akar és részt fog venni a községi választásokban. Ezért feltétlenül kooperálni fog valamelyik demotratikus polgári

párttal. Erre a lépésre az a megfontolás vezette a pártot, hogy a liberálisok megbuktatására még az ördöggel is szövetkezni kell, mert a liberális párt kétségen kívül a legreakciósabb és legkorruptabb párt Romániában. Valószínű, hogy

Feloszlatták a csehszlovák nemzetgyűlést

(Prága, október 15. Az Új Kelet tudósítójától.) A csehszlovák nemzetgyűlést ma, csütörtökön berekesztették. Az utolsó ülésen Svěhla miniszterelnök a koalíció helyzetét ismertette. A választójogi reform tárgyalását ma szintén befejezték. Ennek értelmében Szlovenszkrét hét választókerületre osztották. Nagyszombat 9, Érsekújvár 11, Turócszentmárton 12, Besztercebánya 5, Lipótszentmiklós 6, Kassa 7 és Eperjes 10 mandátummal, míg Raszinszkó egy kerületet képez Ungvár székhellyel és 9 mandátummal.

Megnyílt a parlament utolsó ülészaka

A trónbeszéd méltatja a liberálisok négyévi munkáját. Jorga a holnapi ülésen követelni fogja Bratianu lemondását

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Új Kelet tudósítójától.) A jelenlegi parlament utolsó ülészaka ma délben nyitotta meg Ferdinánd király a képviselők, szenátorok, külföldi diplomaták és hatalmas hallgatóközönség jelenlétében. A megnyitóról alábbi tudósításunk számol be:

Ferdinánd király ma déli 12 órakor megnyitotta a parlament utolsó ülészaka. Előzőleg a metropolián Te Deum volt, melyen résztvett a kormány valamennyi tagja, a képviselők és szenátorok, a legfőbb semmitűzők elnöke, a polgári és katonai hatóságok képviselői, a kereskedelmi és iparkamarák kiküldöttei. Féltilzenkettőkor a szenátorok és képviselők a kamarába mentek át. A kamarai két főpályban a külföldi diplomaták foglaltak helyet. A terem zsúfolásig megtelt, a földszinten képviselőkkel és szenátorokkal, a karzaton pedig nagyszámú közönséggel. Százegy ágyulövés jelzi a királynak a palotából való elindulását. Pontosan 12 óra érkezik meg a király a trónörökös kíséretében a kamara termébe. Elfoglalja helyét az emelvényen, körülötte miniszterek állnak és mély csendben felolvassa a trónbeszédet.

Új feladatok

A trónbeszédben Ferdinánd király megköszöni az iránta tanúsított ragaszkodást, majd rátér a konszolidáció munkájának ismertetésére. Kéri a parlamentet, hogy támogassa a kormányt a gazdasági törvények kiegészítésében, az adók reformálásában, a posta és távirat ujjászervezésében, az egészségügyi szolgálat tökéletesítésében és minden olyan munkában, amely az egységesítés keresztülviteléhez és a közigazgatási törvény alkalmazásához szükséges. Különösen felhívja a parlament figyelmét az új választójogi javaslatra.

További részében a trónbeszéd az ország pénzügyi politikájával foglalkozik. Kiemeli a külföldi adósságok rendezését és a belföldi államtartozások nagyrésztben történt törlesztését. Ezek figyelembevételével készült el a negyedik egyensúlyozott költségvetés. Az új költségvetésben már nem szerepelnek azok a bizonyos áldozatok, amelyekre az ország hitelének, pénzügyi megszilárdulásának és tekintélyének elengedhetetlen szüksége volt. Melegen figyelmébe ajánlja a tisztviselők fizetésrendezését a parlamentnek, amelynek támogatását kéri a közhivatalok ujjászervezéséhez.

Románia békepolitikát folytat

A trónbeszéd ezután így folytatja: — Románia pénzügyi fejlődésnek két előfeltétele van. Elsősorban a jóvátétel, másodsorban pedig a háorur adósságok ügyének rendezése. Remélem, hogy a szövetséges államokkal folytatandó tanácskozások jutányosan fogják megállapítani a háborus követelések és adósságok összegét. Elégített szolgáltatnak Romániának azért a bizonytalan sárgúrt, melyben évek óta van és mentesítik országunkat azoktól az igazságtalan feltételektől, amelyek a békeszerződésekből Romániára háramlanak.

A földreform méltatása után a trónbeszéd megígéri a városi munkásság helyzetének javítását és

a regátbéli szociálisták a parasztpárttal fognak paktumot kötni, míg az erdélyi szociálista párt minden valószínűség szerint a nemzeti párttal és a magyar párttal fog együtt működni a községi választásokon. Természetes, hogy amennyiben erre lehetősége fog adódni a pártnak, a zsidósággal, illetőleg a zsidó kisebbségi szervezetekkel is szívesen fog kooperációs tárgyalásokat kezdeni a munkásság. Nyilvánvaló, hogy a paktumot a párt a polgári pártokkal csakis a községi választások idejére köti meg és minden más tekintetben marad saját programjának alapján.

a termelő faktoroknak szövetkezeti uton való fokozottab harmonizálását. Kéri a parlament támogatását a hadsereg harc képességének biztosítására, aminek legfőbb feltétele az, hogy a katonák jobb ellátást, a tisztek pedig nagyobb fizetést kapjanak. Majd az ország külpolitikájáról szólva, így hangzik a trónbeszéd:

— Politikák a béke politikája. Békés törekvéseinket siker koronázta. A külföldi államokkal való viszonyunk kifogástalan. Gazdasági elrendezkedésünk következtében mindjobban elismerésre talál országunknak az a nagy nemzetközi szerepe, melyet ezen a világrészen betölt és betölteni hivatott. Kérem az Istent, áldja meg Önök munkáját, mely hivatva van az ország konszolidációját szolgálani. Képviselő és szenátor urak, ezzel megnyitottam nyilvánítom az alkotmányozó gyűlés üzi és egyben utolsó ülészaka.

A trónbeszéd elhangzása után a Ház elnöke berekeszti a parlament formális megnyitó ülését. Délután a többségi képviselők és szenátorok a szenátusban ülést tartottak, melyen Bratianu Jonel expozét mondott a politikai helyzetről.

Az ellenzék távolmaradt

Majd a kamara és a szenátus külön-külön ülést tartott, amelyen megválasztották az elnököket. A szenátusban egyhangulag ismét Ferechidet választották meg. A kamara elnöke is Orleanu lett újból. Az ellenzék mindkét választástól távolmaradt, mintahogy a megnyitó ülésről is távol tartották magukat az ellenzéki pártok. Egyedül Averescu és néhány párthive volt jelen. Különösen feltűnést keltett Jorga professzor távolmaradása.

Jorga lemondásra szólítja fel a kormányt

Első érdemleges ülését holnap tartja a parlament. A „Cuvantul“ szerint Jorga és Lupu a holnapi ülésen deklarációt olvas fel, melyben leszögezi, hogy a kormány a mezőgazdasági választásokon kisebbségekben maradt, ami egyet jelent bukásával. Ezek után nincsen erkölcsi joga és felhatalmazása arra, hogy tovább vezesse az ügyeket és ezért felkéri, hogy mondjon le azonnal.

A lap szerint november 15 én a kamara szünetet vesz és ekkor fognak lezajlani azok a krízisek, melyek már hetek óta foglalkoztatják a sajtót.

— **Jasiban új összeesküvést fedeztek fel.** Bukarestből jelentik: Jasiban a sziguranca új összeesküvést fedezett fel, mely az állam biztonsága ellen irányul. Eddig hét, előkelő családból származó egyént tartóztattak le a városban.

— **Gép, amelynek hallása van.** A nottinghami elektromos készülékek kiállításán egy egészen különös készüléket mutogatnak. H. L. Pearson, az apparátus felfedezője úgy konstruálta meg a gépet, hogy a hanghullámok elektromos kontaktust tudnak előidézni. Ilyen módon meg lehet indítani egy motort, ha az ember a mikrofon felé ezt a szót mondja: „start.“ Vagy meg lehet egy elektromos lámpát gyújtani, ha az ember ezt mondja: „light.“ A gép úgy működik, mintha falei lennének.

Cluj
Telefon
500

TUNGSRAM

A legjobb villanyművek!
Mindenütt kapható!

Gyilkolt-e Pruscha asszony?

Néhány nap óta a bécsi lapokban feltűnő változás észlelhető. A locarno-i konferencia sorsdöntő tárgyalásai, a katasztrófával fenyegető sztrájkmozgalom és egyéb súlyos jelentőségű közéleti események váratlanul másodrendű kérdésekké degradálódtak és a lapok főoldalain ökölnyi betűkkel egy új szenzáció úti agyon az olvasó szemét: a Pruscha-pör második tárgyalása. És van valami igazság a bécsi lapok eljárásában. Mert Locarnóban állítólag a világbékét készítik elő, de igazában néhány iparbárá és pénzkirály érdekeit próbálják összeegyeztetni. Az osztrák bérmozgalomnak is egészen hétköznapi motívumai vannak. De a Pruscha-ügy második tárgyalása az Igazság diadala. Olyan diadal ez, amelyet ritkán szokott megülni az emberiség. Ez azonban talán mégsem lett volna elegendő ok a bécsi sajtónak arra, hogy kolumnákon keresztül ujjongja bele az emberek fülébe, hogy Pruscha asszony ártatlan. Talán rosszhiszeműség, de nem egészen alaptalan, ha ennek okát abban is adjuk, hogy a Pruscha-pör újratárgyalása elsősorban nem az Igazság, hanem a bécsi sajtó diadala.

Igen, az állítólag ártatlanul 15 évi súlyos börtönrre ítélt Pruscha Franciska asszony pörének revíziója a sajtó diadala. Az eset ismeretes. A múlt év márciusának harmadikán Eberl Mária bécsi magánzó hirtelen meghalt. Másnap a rendőrség letartóztatta a halott asszony volt barátját, az 53 éves Pruscha Franciskát rablógyilkosság gyanúja alatt. A vádlott első perctől fogva tagadta a tanuk sem voltak arra, hogy ő a gyilkos és az ügyész kizárólag judiciumokra alapította vádját. És egy kulcsesomóra, melyet a halott ágya mellett találtak, de a tulajdonosát nem sikerült megállapítani. Négy nap tárgyalás után az esküdtbíró mégis elítélte Pruscha asszonyt rablógyilkosság büntette miatt. Az ítélet nagy izgalmat keltett Bécsben, mert a lapok siettek megállapítani, hogy bírói tévedés történt. Miért? Hiszen egy világvárosban nem egy ilyen rablógyilkosság történik, ahol a bíróság nem tud feltétlenül döntőbizonyítékokat felsorakoztatni a delikvens ellen, — mégis a sajtó napirendre tér az eset fölött.

A bécsi sajtónak igaza van. Feltételezzük és úgy is látszik, hogy Pruscha asszony ártatlan. Mégis, a bírói tévedés nem olyan beszédes, mint más esetekben, ahol a sajtó nem lármázta fel a közvéleményt, nem rendezett népszavazást arra a kérdésre, hogy bűnös-e az elítelt, vagy sem. Most pedig a sajtó hihetetlen energiával erőszakolta ki a pör revízióját. Mert ki kellett terrorizálni. A paragrafusok mögött bizalmatlankodó legfelsőbb bíróság ugyanis elutasította a pör újrafelvételére vonatkozó első beadványt és megmaradt amellett, hogy amit a bíróság egyszer kimondott, mindig az az Igazság. Ez ellen az axióma ellen lépett sorompóba a bécsi sajtó és presztizskérdést csinált annak bebizonyításából, hogy az az Igazság, ami valóban megtörtént és nem az, amit a bíróság — kétségbevonhatatlan jóhiszeműséggel ugyan — deklarált annak. És talán sikerül is ezt bebizonyítani egészen. A pör revíziója ugyanis még nem jelenti az Igazságot. Ez csak azt jelenti, hogy a sajtó győzelmesen keresztülvitte azt, amire esküdött, — az Igazság tulajdonképpen csak akkor fog diadalmaskodni, ha a pör revíziója valóban bebizonyítja Pruscha asszony ártatlanságát.

Végeredményben mégis jóleső ez a sajtódiadal. Mert ha a bécsi lapoknak talán az volt a főintenciójuk, hogy ezzel a szenzációval a maguk renomméját is emeljék, ebből a diadalból mégis az Igazság fog kikerülni győztesen. És ez a fontos. Annak a bebizonyításával, hogy Pruscha asszony elítélése juszticiómord volt, a bécsi sajtó hatalmas impulzust adott a közvélemény igazságérzetének. És alapjában mégis ezen az igazságérzeten áll meg a világ.

Assér Lemil

— Tomescu ismét megszökött üldözői kezeiből. Bukarestből jelentik: A „Dimineata” szerint Tomescu, aki jóformán már a csendőrök keze között volt, Dombovitz megyében megszökött az üldözők keze közül. Tomescu Juglanban újabb rablást vitt véghez és eközben elejtette tárcáját, melyben okmányai és sok levelei voltak. Ezek alapján a csendőrség új irányokban nyomoz.

* Zsidótárgy regények. Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül 150 lej, P. Benoit: A táncosnő 132, Lacratelle: Silbermann 80, Isiu Gronich: Dr. Simon Aron 40 lej. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

A miniszterelnök egységre hívja a liberális pártot

Bratianu Jonel filippitája a személyi torzalkodások ellen

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Ma délután félhat órakor a külügyminisztériumban a liberális szenátorok és képviselők Bratianu Jonel elnökletével értekezletre ülnek össze, amelyen Vaitoianu és Mardarescu miniszterek kivételével az összes miniszterek jelen voltak. Bratianu Jonel megnyitóbeszédében a következőket mondotta:

— A parlament négy évig dolgozott megfelelő sikerrel. Most eddigi munkánk betetőzése kell következzen. Hogy munkánkat tovább folytathassuk, az önök támogatására van szükségünk. Régi közmondás az, hogy csak az az építmény szilárd, amelyet alulról szilárdan építenek. Sikerünk teljesen az önök támogatásától függ és ezt a támogatást úgy önöktől itt a központban, mint vidéki hiveinktől elvárjuk. A politikai akció harc, amelynél egyes szemé-

lyeknek nem szabad tekintetbe jönniük. Hasznosítani akarom az önök személyes tapasztalatait és észleleteit. Felhívom figyelmüket az egységre, mert az egység megbontása ártana úgy az országnak, mint a pártnak. Megtanultam a jövőbe nézni, tudjam mi lesz holnapután, hogy ne érthessenek meglepetések. Azokat, akiket bosszuállás vezérel a pártban, hagyják a bosszút másoknak.

— Mielőtt beszédem befejezem — mondja Bratianu — ismételtelen fel kell hívjam figyelmüket arra, hogy a munkánk sikere csak az önök támogatásától függ. Ha mi ezt önöktől megkapjuk, a siker nem fog elmaradni.

Ezzel az értekezlet véget is ért. Azután azonnal volt a minisztériumban, melyen valamennyi vendég résztvett.

Az osztrák kormány irásban is bocsánatot kért Mussolinitól

Olaszország nem volt megelégedve a szóbeli bocsánatkéréssel. A polgári sajtó támadja a szociáldemokratákat Ausztria megaláztatásáért

Bécs, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák nemzetgyűlés október elseji gyűlésén, amint azt annak idején az Uj Kelet is jelentette, kellemetlen incidens játszódott le. Dr. Ellenbogen szociáldemokrata képviselő felszólalásában súlyosan sértő kifejezésekkel illette Mussolini személyét. A nemzetgyűlés elnöke megvonta a szót Ellenbogen képviselőtől és figyelmeztette arra, hogy a nemzetközi kérdések tárgyalásánál tartsa szem előtt azokat a szempontokat, amelyeket az osztrák parlament méltósága és a nemzetközi jogszokások megkövetelnek.

Október másodikán dr. Mataja külügyminisztert felkereste a bécsi olasz követ és annak véleményének adott kifejezést, hogy a nemzetgyűlés elnöke nem utasította eléggé erővel vissza a Mussolini ellen elhangzott sértéseket. Mataja külügyminiszter ezzel szemben hangsúlyozta, hogy az ő személyes meggyőződése szerint a nemzetgyűlés elnökének beavatkozása eléggé erőteljes volt. Kijelentette, hogy csupán azért nem avatkozott be személyesen az incidensbe, mert nem akart egy végnélküli vitára alkalmat adni. Mataja dr., hogy az olasz kormány kellemetlen impressziót eliminálja, a külügyminisztérium egyik tisztviselőjét elkül-

dötte az olasz követhoz, hogy előtte az osztrák kormány sajnálkozását kifejezésre juttassa.

Az olasz kormány azonban nem volt megelégedve az osztrák kormány eljárásával és kérte, hogy a sajnálkozást irásban is juttassák kifejezésre. Ennek a kívánságnak megfelelően a külügyminiszter az olasz követhoz a következő jegyzéket juttatta el:

Hivatkozással arra a közlésre, amelyet ön az utóbbi napokban kormányának nevében tett azokra a támadásokra vonatkozólag, amelyeket a nemzetgyűlés október 1-i ülésén Ellenbogen képviselő ur az olasz miniszterelnök ellen intézett, legyen szabad emlékeztetni az olasz kormányt arra, hogy az osztrák kormány már e hó másodikán spontán módon sajnálkozását fejezte ki.

Az olasz kormány kívánságának megfelelően nem vonakodom önnek irásban is megismételni, hogy az osztrák kormány sajnálja az említett beszédben elhangzott kitételeket. Különösen sajnálja a kormány, hogy nem volt módjában nyomban a beszéd elhangzása után Ellenbogen képviselő ur támadásait a két ország között fenálló szimpátiára hivatkozva visszautasítani.

A bécsi polgári sajtó a jegyzékkel kapcsolatban éles támadást intéz a szociáldemokraták ellen, akik ezt a megalázó lépést előidéztek.

A kolozsvári városházán nem tudnak a megfelelőbb állampolgárokról

Vasárnap függesztik ki a községi választók névjegyzékét

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti távirat alapján tegnap megírta az Uj Kelet, hogy a belügyminisztérium utasítást adott a közigazgatási hatóságokhoz, mely szerint azokat, akiknek az állampolgársága még nincs rendezve, de a parlamenti választók listáján szerepelnek, feltétlenül fel kell venni a községi választók névjegyzékébe is. Ebben a nagyfontosságú ügyben az Uj Kelet munkatársa felkereste dr. Septimiu Muresan vármegyei prefektust és kérdést intézett hozzá, hogy a belügyminisztériumtól érkezett-e ilyen rendelet és ha igen, történt-e valamilyen intézkedés annak végrehajtására. A prefektus válasza a következő volt:

— Semmit sem tudok ilyen rendeletről, sem mint prefektus, sem pedig mint tagja az állampolgári ügyek felelősségi bizottságának.

Nem is valószínű, hogy a kormány hasonló tartalmú rendeletet adott volna ki.

Ha valakinek megtámadták az állampolgársági jogát, annak módját ad a választási rendelet arra, hogy a Táblán működő felelősségi bizottság előtt igazolja magát. Azok pedig, akik netán tévedésből kimaradnának a holnap lezárásra kerülő névjegyzékekből, a kifüggesztéstől számított tíz napon belül, esetleg azután is kérhetik utólagos felvételüket. December 15-ig van idő, ha ugyan lehetséges lesz akkor is megtartani a községi választásokat. Az tehát,

akinek valóban joga van beleszólni a községi ügyek elintézésébe, a mi hibánkból nem fog kimaradni a lajstromokból. De miért vennénk fel orosz alattvalókat, akik p. u. 1—2 éve laknak itt és csak azért optáltak román állampolgárságra, hogy zavartalanabban csinálhassanak bolsevik propagandát?

Hasonlóképpen nem tudnak a városházán sem a szóbanforgó rendeletről. Iván György dr. városi tanácsos kijelentette munkatársunknak, hogy tegnap is kapott — de egészen általános tartalmú — rendeletet a községi választásokra vonatkozólag. A 88091—1925. számú rendelet előírja, hogy

a névjegyzékeket tizenkettedikén végelesen le kell zárni

s így Kolozsváron október 18-án, vasárnap kerülnek kifüggesztésre. A belügyminiszter nyomtatékosan arra kötelezi a hatóságokat, hogy a legintenzívebb módon világosítsák fel a lakosságot, mi a teendője, ha érvényesíteni akarja választói jogát. Előírja a rendelet azt is, hogy minden utólagos felvételi kérvényt a járásbíró köteles annak beérkezésétől számított nyolc napon belül elintézni, egyben értesíteni a választói névjegyzékek összeállításán dolgozó bizottságot, hogy kinek a kérését találta jogosnak a bíróság. Mindezeket utólagosan veszik fel a választói lajstromba, hogy zavartalanul vehessenek részt a választásokon.

Az Uj Kelet... Szerkesztő... Felelős szerkesztő... 240 le... Az Uj Kelet... megje...

— Ün... születés... tianu Jone... zendő ün... szelés volt... melyen Ba... minisztert... gezesével... ságba Man...

— Zsi... kult Ruszi... szköi zsidó... galom ind... ság gazdas... ban Beregs... fejt ki. A r... ták a podk... felszövetke... tos gazdas... Beregszász... telével indu... rint negyve... nek tagjai... lódni.

— Kar... prefektura... szobrászmű... szobrának... rajzaiból, pl... dez a koloz... mintegy 17... ménye a ko... vasárnap de... zött fog... nagy az ér...

* Keve... női és férfi... végeladás...

— A... avató ün... dettel tartj... felavató ün... termében. A... Giszkalai J... luma. A m... Cohén „Ló... énekszámáv... szavaltával... Czecil pedi... gárdájával... koztatni. A... Ellijahu tan... részint a E... javára ford... zólve. Jegy... és éskertiz...

— An... repül. O... elnöke kö... ban az e... neve: An... ilyen mód... kerül az e... tandó az... ajándékoz... a repülés... Amundsen... vegyen ré... léghajó eg... meteoroló... mányos m...

Is pártot ellen

jönnek. Használják tapasztalt figyelmüket az ügybontása ártana nek. Megtanulni lesz holnap-telepítések. Azok a pártban,

ezem — mondja a hívjam figyelmes sikere csakis az mi ezt önköztől elmaradni.

is ért. Azután an, melyen vala-

Itől

A polgári társaság

előtte az oszfejezésre juttassa, nem volt meggyeljárásával ésban is juttassák nek megfelelően övethet a követ-

re, amelyet ön az évében tett azokra amelyeket a nemellenbogen képviselően intézett, legyenormányt arra, hogy másodikkán spontán

gának megfelelően an is megismételni, sajnálja az említett et. Különösen sajgem volt módjában után Ellenbogen két ország között visszautasítani. gyzéssel kapcsolozóciáldemokraták ést előidézték.

A meg-ndeletről

ékét

szólni a községi ánkából nem fog e miért vennénk 1—2 éve laknak an állampolgár-inálhassanak bol-

a városházán sem György dr. vátársunknak, hogy en általános tarválasztásokra vorszamu rendelet

dikén végele-

ni an, vasárnap kegyminiszter nyobóságokat, hogy a tsák fel a lakosnyesíteni akarja etet azt is, hogy énynt a járásbíról számított nyolo értesíteni a váásán dolgozó biét találta jogos-tólágon veszik gy zavartalanul on.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomázái csak a forrá megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

Péntek

5686. Tisri 28.
1925. október 16.

— **Ünnepségek Bratianu miniszterelnök születés napján.** Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel születésnapja alkalmából rendezendő ünnepségek ügyében tegnap megbeszélés volt Alexandru Constantinescu lakásán, melyen Banu volt kultuszminisztert és Saveanu minisztert bízták meg az emlékirat megszövegésével. A programot előkészítő bizottságba Manolescu Strunga is helyet kapott.

— **Zsidó földmives hitelszövetkezet alakult Ruzsinszkóban.** Ungvárról jelentik: A ruszinszkói zsidóság körében figyelemreméltó gazdasági mozgalom indult meg, amely a felvidéki szegény zsidóság gazdasági helyzetén akar segíteni. A mozgalomban Beregszász zsidó lakossága élénk tevékenységet fejt ki. A napokban tartott közgyűlésen kimondták a podkarpatska rusi zsidó „Mezőgazdasági Hitelszövetkezet” megalakulását. A megalakulást fontos gazdasági érdekek sürgették és ezért egyelőre Beregszász székhellyel, beregszászi lakók részvételével indul meg a munka. Az alapszabályok szerint negyven tagu választmányt választanak, amelynek tagjai a vidéki csoportokból fognak rekrutálódni.

— **Kara Mihály kiállítása a vármegyei prefekturán** Kara Mihály, a kiváló nagyváradi szobrászművész, Ferdinánd király nagyváradi lovaszobrának monumentális erejű alkotója, szobraiból, rajzaiból, plakettjeiből nagyszabású kiállítást rendez a kolozsvári vármegyeháza üvegtermében. A mintegy 174 darabból álló műkiállítás komoly eredményre a kolozsvári művészeti életnek. A kiállítás vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepélyes keretek között fog megnyitni. A kiállítás iránt városzerte nagy az érdeklődés.

* **Keves pénzért nagy értéket kap,** ha női és férfi szöveteket Heller, Weisz és Molnár végeladása alatt, gyári áron vásárol!

— **A kolozsvári Zeiroth Mizrachi felavató ünnepélye.** F. hó 24-én este 8 órai kezdettel tartja meg a eluji Zeiroth Mizrachi műsoros felavató ünnepélyét az Építőmunkások otthona nagytermében. Az előadás kezdetében bemutatásra kerül Giszkalay Jánosnak a „Titok” című drámai szimfónia. A műsor további kiemelkedőbb részei: Jakob Cohén „Ló Nazur” c. verse, míg Traurig Gizi énekszámaival Wald Hermán hegedű, Teszler J. szavalatával, Katz zsargon kuplival, Rosenberg Ceciel pedig az általa betanított tiztagu balett-gárdájával fogja a nagyerdemű közönséget szórakoztatni. A nemzeti eszme fiatal harcosait Klein Elijah tanár ur fogja felavarni. A tiszta jó-elelem részint a K. K. L., részint pedig a Poale Mizrachi javára fordítatik. Részletes műsor később lesz közzölve. Jegyek elővételben kaphatók a „Precis” óra és ékszerüzletben Calea Rezele Ferdinand 75. alatt.

— **Amundsen ismét az északi sarkra repül.** Osloból jelentik: A léghajó-egyesület elnöke közölte a sajtóval, hogy Elsworth abban az esetben, ha az Amundsen-expedíció neve: Amundsen—Elsworth-expedíció lesz és ilyen módon az ő neve Amundsen mellett bekerül az északsarki kutatás történetébe, hajlandó az expedíció céljaira százezer dollárt ajándékozni. Elsworthnak másik feltétele, hogy a repülés norvég lobogó alatt menjen végbe és Amundsenen kívül más északsarki kutató ne legyen részt benne. Elsworth maga mint a léghajó egyik vezetője kíván résztvenni és egy meteorológussal együtt vezetni akarja a tudományos munkát.

— **A parasztpárt csak a liberálisok ellen állít jelöltet a községi választásokon.** Bukarestből jelentik: A parasztpárt végrehajtó-bizottsága tegnap este kilenckor befejezte tanácskozásait a községi választásokkal kapcsolatban. Meghatalmazták a párt permanens bizottságát, hogy a nemzeti párttal a tárgyalásokat lefolytassa a párt érdekeinek figyelembevételével. Beható vita tárgyat képezte a községi választások kérdése. A beérkezett jelentésekből és a vidéki tagozatok képviselőinek előadásából az világott ki, hogy a párt a községi választásoknál fait accompli elé van állítva és szinte sikertelen volna felvenni a harcot. A községekben a hivatalos listákba felvették mindazokat, akik egyáltalán számbajöhetnek a jelölések-nél. Mindezeket tekintetbevéve a párt elhatározta, hogy a községi választásokat nem tekinti politikai aktusnak és fel fogja hívni választóit, hogy tegyenek meg mindent, hogy arra érdemesek kerüljenek a községek élére. Nem állítanak fel listákat csak ott, ahol a liberálisok kizárólagosan pártlistát állítanak. Annál nagyobb erővel fognak azonban belefeküdni a megyei választásokba, melyeket tisztán politikai választásnak tekintenek. A párt elhatározása szenzációként hatott és ellenzéki körökben nagy örömet kelt, mert így kijátszották a liberálisok szándékait. A parasztpárt a tagozatokhoz intézett felhívásában még arra is kéri híveit, hogy óvakodjanak megállapodásokot kötni a kommunistákkal és liberálisokkal. Bizottságot delegáltak a sajtó részére kiadandó kommuniké elkészítésére és a határozatoknak a nemzeti párttal való közlésére. A nemzeti párt végrehajtóbizottsága is ma délelőtt ült össze ülésre, hogy a községi választások ügyében és a parasztpárttal folyó tárgyalásokról döntsenek. Határozatot nem hoztak. Ma délután és holnap folytatják a tanácskozásokat. A mai értekezleten Maniu hosszabb beszédben vázolta a politikai helyzetet. A jelenlévők a legszigorubb titoktartást ígérték és így a tárgyalásokról csak a vezetőség által kiadandó kommuniké fog felvilágosítást adni.

* **Vásznakat, selymeket és harisnyát,** gyári áron vásároljon Heller, Weisz & Molnár végeladásán.

— **A várositanács határozatilag megengedte, hogy a vak és sánta lovakat bérkocsihúzásra használják.** Megirtuk már, hogy a rendőrség forgalmi osztálya, az elmúlt hetekben bérkocsi-vizsgálatot tartott. A vizsgán a rendőrséget több magasrangú tisztviselő képviselte, míg az egészségügy részéről a vármegyei főállatorvos volt jelen. A felülvizsgálaton a bizottság a bérkocsik egyrészét használatra nem megfelelőnek találta, mert a lovak vagy vakok, vagy pedig sánták voltak. A bérkocsiosok a bizottság rendelkezésébe nem nyugodtak bele és felfolyamodással a városi tanács-hoz. A tanács legutóbbi ülésén az ügyet a bérkocsiosok részére kedvezően intézte el, mert határozatilag kimondotta, hogy a sánta és a vak lovak igen is alkalmasak Kolozsvár város bérkocsiforgalmának a lebonyolítására. Tekintetbevéve azt a tényt, hogy a vak és sánta lovak hamba fogása állatkínzás, ami a rendtörvény szakaszaiba is beleütközik, nem érthetjük azt, hogy a városi tanácsot mi indíthatta arra, hogy ezt a határozatot érvénybe léptette, mert a forgalmas utcákon a vak ló, egyenesen veszedelmet jelent az utca közönsége részére.

— **Nagy hadgyakorlatok lesznek Szatmár és Máramarosziget környékén.** Bukarestből jelentik: Október 21-én Szatmáron és Máramaroszigeten nagy hadgyakorlatok kezdődnek. Az előkészületek megtételére Verszky tábornok odautazott.

— **Eljegyzés.** Melamet Regina és Adler Manó Sibiu jegyesek.

Léderer Tiiduska Baia Mare és Salaman Sándor Satu-Mare jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Hullarablók a piatra-neamtzi temetőben.** Bukarestből jelentik: Piatra Neamtziban — a belügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint — eddig ismeretlen tettesek a parkban lévő temető kerítését felszaggatták és a temetőben nagyobb kárt okoztak. Azt hiszik, hogy a hullákat is kifosztották. Szigorú vizsgálat indult meg.

— **Állandó rovat.** Bukarestből jelentik: Targul Frumosnál Jasi mellett egy tehervonat összekötött egy személyvonattal. A tehervonat három kocsija megrongálódott és egy fékezője megsebesült. A személyvonat utasainak az ijedtségen kívül nem történt bajuk. A karambolt hibás váltóállítás okozta. A váltókezelőt letartóztatták.

— **Befejezték a vizsgálatot a piatra-neamtzi antiszemita tüntetések ügyében.** Bukarestből jelentik: A piatra-neamtzi antiszemita tüntetések ügyében kiküldött vizsgálóbizottság befejezte a munkálatokat és beteryestették jelentéseiket. Peter Julian a belügyminisztérium, Butolon tábornok a hadügyminisztérium részéről vezették a vizsgálatot.

— **A tisztviselők fizetésemelésének ügye.** Bukarestből jelentik: A tisztviselők fizetésemelése ügyére vonatkozólag illetékes helyről azt az információt kapjuk, hogy a jelenlegi fizetések duplájára emelik a tisztviselők járandóságait. Hír szerint az alantas tisztviselők békebeli fizetésük negyvenszeresét, míg a magasabbak huszszorosát kapják. Hogy az így keletkezett többletkiadásokat fedezzék, 10 százalékkal csökkentik az egyes minisztériumok költségvetését.

* **Könyvajándék olvasóinknak.** Az Uj Kelet mai számában kezdi meg az Uj Kelet könyvosztálya katalógusának közlését. Gazdag és változatos anyag áll az olvasó és könyvvásárló közönség rendelkezésére. A megrendeléseket az Uj Kelet könyvosztálya gyorsan és pontosan elintézi. Aki az év végén, akár egy összegben, akár részletekben 500 lej értékű könyvet, vásárol tíz százalékkal engedményben részesül. Az engedményt, vagy könyvben nyújtja az Uj Kelet könyvosztálya, vagy további vásárlásnál beszámítja.

— **A rabbinikus irodalom egyetemi katedrája.** Breslauból jelentik: A kultuszminisztérium az itteni egyetemen katedrát állított fel a rabbinikus irodalom ismertetésére. Az egyetemi tanács javaslatára dr. Rabint, a breslaui zsidó szeminárium professzorát nevezték ki a tanszékre magántanári minőségben.

— **„Hasana”** Ezzel a címmel jelent meg az első zsidó címűkönyv, amely az összes fontosabb zsidó címeket közli. Találhatók benne az összes hitközségek vezetőségének nevei, a világ minden zsidó intézményének címe, sőt a rituális vendéglők és könyvkereskedők címei is. A könyv ára egy dollár és megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya utján.

— **Egy évre ítelték az alteregoja helyett.** Pozsonyból jelentik: Két évvel ezelőtt Slavik István földmives és Zobor Vilma a komáromi vásárról hazafelé tartva, egy erdőbe kerültek, mikor két rabló támadt rájuk és a náluk levő 12 000 koronát elrabolták. A megadott szeméyleírás alapján Grünfeld Mihály és Gubics Benő mézárómsztereket letartóztatták és a törvényszék mindkettőjüket 1—1 évi börtönre ítélte, de az ítélet jogerőssé váltáig a büntetés kitöltését elhalasztotta. Az ítéletet azonban a tábla és a legfelsőbb bíróság is jóváhagyta, úgyhogy a két mézárósnak büntetését meg kellett volna kezdeni, ha ügyvédjük a büntügyi nyilvántartóban fel nem fedezi Bálint Ferenc rovottmultu fényképét, aki a megszólalásig hasonlít Grünfeldre és ennek alapján perújítást kért az ártatlanul meghurcolt mézárósnak pörében.

— **Kilenc öngyilkosság egy éjszaka.** Budapestről jelentik: Elmult éjjel a magyar főváros kilenc lakósa követett el öngyilkosságot és közülük ötnék sikerült is megválni az élettől. Dr. Bokor Nándorné a második emeletről ugrott le és meghalt. Prónai Margit munkásnő lugkövet ivott, beszállították a Rókus-kórházba, ahol meghalt. Szen Gyuláné szublimálttal vetett véget életének. Benkő Mihályné aszpirinnal mérgezte meg magát, súlyos állapotban szállították be a kórházba. Horvát Anna a gázcsapot nyitotta ki lakásán, de sikerült megmenteni. Antos János asztalossegéd a Dunába akart beugrani, de egy rendőr elkapta és bekísérte a főkapitányságra. Utközben a robbogó villamos elé akarta vetni magát, azonban a rendőr ebben is megakadályozta. Miután a főkapitányságon is kitartott öngyilkossági szándéka mellett, őrizetbe vették. Reichmann Miksáné a Dunába ugrott és meghalt. Gebhard Bódogné ismeretlen méreggel mérgezte meg magát, a Rókus-kórházba való beszállítása után meghalt.

* **Orvosi hír.** Dr. Boskovics Henrik fül-, orr- és gégeorvos visszaérkezett.

* **Svéd tornakurzus gyermekeknek.** Dr. Weinberger Zsigmond orthopaed szakorvos és László Gyla tornatanár, november hó 1-én kezdődő svéd tornakurzust rendez, hatéven felüli gyermekeknek. Jelentkezés Dr. Weinberger orvosi rendelőjében Str. Iuliu Maniu 26. (Szentegyház-u.)

KÖZGAZDASÁG

Ujabb rendelkezések a forgalmi adó alá eső gabonaszállítmányok ellenőrzésére

Fontos tudnivalók a gabona- és terményszállításokhoz

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Új Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztériumnak tudomására jutott, hogy az egyes állomásoknál a gazdák gabonaküldeményeket adnak fel anélkül, hogy azok után a forgalmi adót megfizették volna. A visszaélések elkerülése céljából rendeletet küldött szét, amely a termelők nagyobb mérvű ellenőrzését célozza.

A minisztérium többek között elrendeli, hogy mindazon esetekben, amikor valamely termelő nem a saját részére, hanem idegen címre gabonát vagy más terményműveket szállít, a feladás előtt igazolni köteles, hogy a szállítandó gabonaneműek után már megfizette a forgalmi adót. Az igazolás bármilyen okmánnyal történhetik.

Nem vonatkozik ez a rendelkezés azokra a gabonakereskedőkre, akik a küldeményeket eladás végett raktáraik helyére irányítják, tehát saját címükre adják fel, mert ezek a forgalmi adót az eladásnál fizetik.

Csak mérsékelt emelés lesz a postánál. Bukarestből jelentik: A postatarifák felemeléséről kapcsolatban illetékes helyen közlik, hogy nagyarányú emelésről szó sem lehet. Altitól maga Bratianu Vintila tiltakozik az emelés ellen azzal, hogy nem akarja a közvéleményt egy újabb díjemeléssel a kormány ellen hangolni. Bizonyos beruházásokra 50 millió lej szükséges és ezt az összeget egyes ágazatokban való lényegtelen emeléssel fogják behozni.

Nem lesznek választások a kolozsvári iparkamara VIII-ik csoportjánál. Ismeretes, hogy a kormány a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara választásokat a malom és élelmiszeripari csoportjánál megsemmisítetteti és az új választásokat október 22. illetőleg 27-ére tűzte ki. Az új jelöléseket ma délig kellett beadni a törvényszéki elnökhöz. Tekintettel arra, hogy csak egy jelölőlistát nyújtották be, mégpedig a nagyiparosok és munkaadók részéről, a választásokat nem fogják megtartani, hanem a törvényszék elnöke a vonatkozó törvényrendelet értelmében a jelölteket megválasztottnak fogja kijelenteni. Eszerint a VIII-ik kategóriánál az igazgatótanács tagjai lesznek: Kinevezett tag: Pop Anton, megválasztott tagok: Lázár Simon Torda, dr. Gherman Larian és Wertheimer Miksa Kolozsvár.

Iparvasuti koncessziók ügye. Bukarestből jelentik: Október 17-én szombaton tartott ülést az a bizottság, mely a magánvasutakra vonatkozó koncessziókérések felett elsőfokon hozza meg a döntéseket. A bizottság több ipari vasut koncessziója felett fog ezen az ülésen határozni, így a szászrégeni Fakereskedelmi Részvénytársaság azon kérése felett is, hogy egy 7.250 és egy 2.930 méter hosszú ipari vasutat állíthasson fel.

Megjelent az új kiviteli illetékekre vonatkozó kormányrendelet. A „Monitorul Oficial” mai száma közli a minisztertanács legutóbbi határozatát az alábbi exportilletékek életbeléptetésére. Tengeri vagononként 12 ezer lej, zab 12 ezer, köles 12 ezer, bab 15 ezer, maláta 10 ezer, borsó és lencse 15 ezer, liszt-pogácsa 15 ezer és mindenfajta gyümölcs 20 ezer lej vagononként. A fenti vámilletékek kivéve a gyümölcsexportvámját erős valutában vagy devizában fizetendők a mindenkorai fontsterlig árfolyamához viszonyítva. Az új vámilletékek a komisztaxa alól mentesítve vannak és ma, október 16-án lépnek életbe.

Az állami bányamunkások sztrájkjal fenyegetőznek. Bukarestből jelentik: Az állami bányamunkások küldöttsége tegnap ismét megjelent Tancred Constantinesounál és kérte a munkásoknak járó régi díjkülönbözetek kifizetését. Elengedték a kincstárnak a kamatot, ami pénzüket után járna, de kérik hogy adjanak a munkások nyugdíjalapja javára 400 ezer

Azok a gabonakereskedők, közvetítők és szállítók, akik nem a saját, hanem más címre adnak fel terményszállítmányokat ugyancsak igazolni kötelesek, hogy a feladott, illetőleg eladott termények után megfizették a forgalmi adót.

Kereskedők és cégek megbízottai igazolvánnyal látandók el, hogy a gabonavásárlására és feladására fel vannak jogosítva a megbízó részéről. A forgalmi adóra vonatkozó igazoltatástól csak az esetben mentesítendők a megbízottak, ha igazolni tudják, hogy a gabonavásárlás annak a cégnek, kereskedőnek a nevében történt, melynek címére a szállítmány szól. A megbízottak egyben igazolni tartoznak, hogy fizetési alkalmatlanságuk után adót fizetnek, ha közvetítők, akkor igazolni kötelesek, hogy a közvetítési díjak után lerótták forgalmi adójukat.

A rendelkezések betartásának ellenőrzésével a pénzügyi hatóságokat bizta meg a minisztérium és súlyos bírságot helyeznek kilátásba azoknak, akik a rendelkezések ellen vétnek, ugyancsak azok ellen is, akik a forgalmi adó eltuloklására kísérletet tesznek.

leit és térítsék meg 50 lejjel a többibben fentjárt munkásküldöttségek költségeit. A miniszter elfogadta a megegyezést és megígérte, hogy rövid időn belül ki fogja nekik a pénzt utalni. A munkások vezetői kijelentették, ha záros időn belül követeléseik nem nyer kielégítést a munkások sztrájkba állanak.

A román-német konfliktus. Bukarestből jelentik: A német-román konfliktus ügyében. Bánú román meghatalmazott miniszter tárgyalásokat folytat a kormánnyal. Ugy birlik, ha nem sikerül közvetlen tárgyalásokkal Németországot rábírní arra, hogy a felajánlott 13 millió aranyárnyékát felemelje, egy a hágaí döntőbírófog fog ebben az ügyben határozni.

A marosvásárhelyi kereskedelmi kamara alakuló gyűlése. Marosvásárhelyről jelentik: Ma, csütörtökön délután 5 órakor tartja alakuló gyűlést a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara. A mandátumok igazolása minden valószínűség szerint zavaró incidensek nélkül fognak lefolyni. Az egyetlen elnökjelölt Bürger Albert, míg a két alelnök a románok sorából fog kikerülni.

Megindult a gyümölcsexport. Szatmárról jelentik: A gyümölcsexport Romániában ha nem is váltotta be a hozzáfűzött reményeket, egyes helyeken, így Szatmármegyében is teljesen kielégítő. A kormánynak az a rendelkezése, amellyel a gyümölcs exportilletékeket 100 kg.-ként 200 lejre szállította, máris érzeti hatását és nagyarányú külföldi érdeklődés indult meg a romániai gyümölcs iránt. A napokban Szatmármegyében több németországi kereskedő jelent meg, akik mintegy ezer vagon gyümölcsöt, főleg almát vásároltak kilogramonként négyezer átlag árban.

Aranyparitás a vámoknál. A kereskedelmi és iparkamara közlekedési osztálya kimutatást közöl az egyes országok vámjainál érvényben lévő aranyparitásokról. Ausztriában 1 aranykorona egyenlő 14 400 papirkoronával. Magyarországon 1 aranykorona 14.500 korona, Jugoszláviában 1 aranydinár 11 papirdinár. Olaszországban 402 százalék, Bulgáriában 1 aranyléva 15 papirléva, Norvégiában 50, Spanyolországban 32.16 százalék. Romániában 1 aranylej 40 papirlej.

A Banca Nationala bankjegy-állománya. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala bankjegyállománya a legújabb kimutatás szerint október 3-ikán 20 milliárd 682 millió, 626 668 lej volt, a legutóbbi kimutatás 20 milliárd 649 millió, 636.489 lejjel szemben. A váltótárca 8 milliárd, 336 millió, 602.586 lejről 8 milliárd 465 millió, 506.806 lejre emelkedett.

Megállapították az arany és ezüst beváltási árát. Bukarestből jelentik: Az a bizottság, amely félhavonként az arany és ezüst árát van hivatva megállapítani, a tegnapi ülésén

sén az arany árát kilogramonként 137.77 leiben, az ezüstét 4 666 60 leiben állapította meg. Az új árak november 1-ig lesznek érvényben.

TŐZSDE

Október 15-én

A lej: Zürichben 250 00, Párisban 10 60, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A romániai pénzpiac, a lej újabb gyöngülése volt észrevehető. A külföldi valuták árai emelkedtek. Az árfolyamok a következők.

Bécs 29 40—29 55, Prága 6 18—6 28, Budapest 323—335, Páris 9 45—9 55, Zürich 40 35—40 50, Newyork 208 00—207 25, London 1012—1016, Milánó 8 28—8 35.

Zürich. Zárhat: Berlin 123 40, Amsterdam 208 27, Newyork 518 75, London 2510 75, Páris 2355 00, Milánó 2040 00, Prága 1535 00, Budapest 72 60, Belgrád 922 50, Bukarest 250 00—250 00, Varsó 85 00, Bécs 73 15.

Bukarest. Devizák: Páris 9 48, Berlin —, London 1012, Newyork 208 50, Milánó 8 28, Zürich 40 55, Bécs 29 30, Prága 6 18, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, német márka 49 50, leva 1 48, török lira 114, font sterling 1000, francia frank 9 50, svájci frank 39 50, olasz lira 8 30, drachma 3 00, dinár 365, dollár 207 50, lengyel forint 34 00, osztrák schilling 29 00, magyar korona 28 50, cseh korona 6 05, belga frank —, holland forint —.

SPORT

A KMTE-Husosok-ügy fejleményei

A futballszakosztály tegnapi ülése. Felfüggesztették Zongor (KKASE) és Szilágyi (Husosok) játékjogát.

A kolozsvári labdarugószakosztály tegnap este ülést tartott, amelyen megbeszélésre került a Comitetul Regionalnak az elmúlt héten hozott határozata, amelyen — mint azt annak idején jelentettük — a KMTE-t és a Husiparosok csapatát kizárták az elsőosztályú egyletek köréből. A futballszakosztályi tagok beszámolója szerint az összes kolozsvári elsőosztályú egyletek kívánsága, hogy a két kizárt egyesület továbbra is az elsőosztályban küzdjön tovább. A labdarugószakosztály tagjai elhatározták, hogy megvárják, míg a Comitetul Regional ma este tartandó ülésén tárgyalás alá veszi az ebben az ügyben a labdarugószakosztály részéről betervezett aktákat és ha azok nem nyerne megfelelő elintézést, úgy memorandummal fognak fordulni a Comitetul Centralhoz. Az ülés további részében felfüggesztették Szilágyi (Husosok) és Zongor (KKASE) játékjogát, miután beigazolást nyert, hogy ezek még nem voltak új egyesületeik részére igazolni jogosultak. Legizolták a RMS részére Kinizsi Istvánt, a CFR kiváló háttvédjét decemberi játékjogosultsággal.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, asztalosok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Raglanok

öltönyök,
gyerek-kosztümök

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruháza
Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14

SZÍNH

A színház

Déryné... sát a Jövő... című új, szemlelőleg a premier napján előadást meg... szombat délu... későbbre tart... váltott jegyek... adásra.

Kis hunc... huncutnak... operettség... a kedves... földön hat... mata-aák. N... játaza, akinek... legghálásabb... Miklós rendez... szomatati bem... gos sikere les... Baróti Erzsé... Lendvay Bős... Réthely, Leó... ismétlik a K...

Éva és... lép fel utolj... a kolozsvári... szerepét játs... csonyi Ili, N... és Izó leszne... adás Lotti ez... litott helyé... a

Peer Gin... a színház drá... heti bemutató... ménye már s... és mindenütt... kert. amit ez... Peer Gintben... személyzete.

A Kis hu... hencut premi... adások iz a j... zek vasarnap...

Mag... Péntek fél 8... Napibé... Péntek este... társulat... (Eaelt... Szombat este... ujdonsá... Premie... Vasárnap d... dégjaté... fellépés... zatzám... Vasárnap est... fellépés... zatzám... Vasárnap est... (Operé... bérlet... Hétfő: Kis... Napibé... vel. So...

Select-r... 16 és 17... lis film rem... vilá hírt a... legnagyobb... és Enid Ban...

Urania... tóter 16 és... vonásban. E... nyes tájakk... és a fenomen... Apollo... és 17. „Ken... vonás. Fősze... nald Denny.

* Nagy... felvesz és re... váradi képvis... tér 2. (Erny...

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszereket álláhihi-lesítéssel
ellátja, rövid idő alatt vizsgálja
szaktudom. Telefon 315 sz.

AP-ÖHIRDETÉSEK
Avasari közlemény egy...
Kereskedelmi utazók

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **שרה בן-ציון** vendéglője,
Oradea-Mare,
Str. Nicolai Jorga (Zoida-utca) 19.
Ismert elsőrendű konyhai méréselt árak.

ד"ר הרמן זינגר
הוא מומחה בתחום
הרפואה הכללית
ועוסק בהקמת
מכון לחקר
המחלות
המגיות
באזור
הדרום-מזרחי
של רומניה.
כתובת: ברעסו, רומניה.

Eladó belga kiakat tabla-
ívég circa 8 mm vastag-
ságban, két darab 274/05,
egy darab 176/108 nagysá-
gok. Edmann Herman,
Reghinul-Sasesc. 4.

Erélyes katonaviselt, bar-
minc-egyeten év körüli
gyermekes a telepfele
gyeőt keresünk ki gaz-
d ághoz is ért. Irásbeli
pályázatok a Lloyd Ex-
pres. hirdető írók a
küldendők. Erélyes jel
ige alatt. Az állás novem-
ber elsőjén elfogatható.
Csakis jó referenciakkal
bíró gyen pályázzon. 29

Besztercei vagy váraii
cseregereket teljes ellá-
tással kolozsvári zsidó uri
család elvállal, esetleg
fizetés ellenben is. Cím
az Erzsébet fordó pénz-
táránál. 26

Marosvásá helyi francia
iskolával szemben lakó
uri zsidó családtal felvesz
oth. köser kosat és teljes
elátásra urilánykát. Cím
a kiadóban

Köser házikókat kapható.
Édeklődni a Palesztina-
utvánál, Brassai-utca 10
az emeleten jobbra.

Öt évi gyakorlattal bíró
perfect gép és gyorsíró
állását vátoztatni óhajta.
Ajánlatokat „Jó munka-
erő” jeligére a kiadóba
kérek

Pigyelem!
ארט בשר
életter m.

Özv. Grosz Adolfé,
Oradea Mare, Str. Nico-
lai Jorga 10 (Zsidó-
utca) az udvarban. Lak-
odalmak és ahonens-ek
rendezését vállalja.
Izletes konyha. Olcsó
árak.

Egyetemi hallgató, ösz-
szes gimnáziumi tárgyak-
ból előkészít. elátás ellen-
ében. Német és francia
órákat is ad. Cimet a ki-
adóba kér

Megbízható, jó írásu, per-
fektül számoló zsidóleányt
keresek tej és élelmiszer
üzletembe segítségül, el-
látással, azonnalra. E.ek.
Viz-u.8 30

Elegánsan

huto ozott sobába intelli-
gens fiatalember melé la-
kóférs keretetik. — Özv.
Bancioné, Str. Decebal 36

Cur Salomban 6 dunam-
bó B jegyő átadna 1-3
dunamot Hirsch Lázár,
Ghirisul-Roman p. u. Mo-
ciu. 10

Német nyelvórákat, Berlitz
módszer szeriat is, ad mo-
dern nyelvmester. Meg-
kereséseket „Nyelvész”
jeligére kiadó továbbit.

Perfect magyar-német le-
velező, cégek levelezéseit,
akár saját gépén is, saját
lakásán elvégzi. Sz. meg-
kereséseket „Levelező”
jeligére kiadóhivatal to-
vábbit

Barzol

Fierarie
Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Telefon
1049

Csőplőgarnitúrákat, loko-
mólokat, csapókat és
elevátorokat minden nagy-
ságban keresek vétele.
Részletes leírast kérek
Elás Győző gép-szm rnök
Tamsar. III. Str. riadu
lescu 6. 1819

Naponta friss bivalyfej
kapható, hazhoz szállitva
is. Sonwatzné, Rudolt-
ur. 86.

Keresünk azonnali belé-
pésre, teljes gyakorlattal
bíró önálló szesztőzt. —
Ajánlatok lonyitvany-
násomatok-al benyujtan-
dók szesgyár, Sacacia,
judetul saaj 45

Cur Salomban 5 dunam
ket parcella A jegyzésű,
családi okokból srgösen
eladó. Értakezhetni vá-
zsonyi ékszerüzlet, Cluj,
Calea Regela Ferdinand. 44

Koesikenőcsöt

I-a hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy
mennyiségben szállit
Szappangyár Rt. — Dej
Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

Zongorák
gyári képviselője

Wirth, Hofmann, Gebr. Stingl,
Partart, stb. Pianinok, ujak és
használtak, **részlete is.**

STERNBERG

Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

Mégis csak legjobb a késnélküli
„RASOL IDEAL”

borotváló por
amely az ország legre-
gib gyártmánya, mely
most újonnan átpra-
rálva az arcotnem marja
és kellemes ha-
tást hagy utána

Övadjunk
az ártaimas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felírásu
valódi.

Raszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Tévednek az asszonyok,

ha azt hiszik, hogy a kávé-
pótlékek között minőségben
nincs különbség. Ellenkező-
leg! Ep úgy, mint a bab-
kávénál, van jobb és gyen-
géb7 fajta. Ezért kell, hogy
mindenki a pénzéért min-
dig a legobbat követelje
és ez az elismerten legtisz-
tább, legfinomabb és leg-
kiadósabb márka: a

Valódi Franck
a kávédarálóval

Használjunk kizárólag
PLANTOL

legjobb nővéngyszirt, mert ez
tisztá, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
törábbi feijgyelete alatt készült, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.
Képviseii: **HARTIG & HIENZ Clu**
Str. Julia Masiu 8, Telefon 1-18.

Írdessen az Uj Keletben!

d'orsay parfumeur
17, rue de la Paix — PARIS
ses poudres
sept Teintes
les plus adhérentes les mieux parfumées

Uj Kelet könyvkiadályának jegyzéke.

Szépirodalom.

Alarcon: A földgölvő	176
Ady breviarium I—II	390
Rév-z Bét: Ady tragédiája	440
Ady: Versek (1899)	80
„Rövid-dalok	110
„Morituri	70
Doczy: Földessy: Any muzum	240
Angol ebessz lők aettája (10 kö et)	320
Averenkó: Figurák	60
Arcübasov: A démon	20
Bettaur: Az eszabadult erkölcs k	180
„Nagyváros zsidók nélkül	150
Ben Ami: U. Palesztin	100
„Európai Ázsing	80
Bródy Sándor: Rembrandt	150
„A nap lovagja	150
Bennett: Égi és földi szere em	160
Bauann: Jób az elhivatott	330
Babusse: Szerelmi kábat	30
Bashkisei: Inimalomásai (A napó folytatása)	154
Balzac: G mot Apó	176
„A harminéves asszony	160
„A házasság fiziológája	240
Babts: A góly kábf	80
Böhme Mrgit: Ibsen Dd története	130
„Biedenbach Mrei életényei	130
„Ely mozg lmas él-t töréete	143
Burrows: T-rzan es az oroszán	200
„T-rzan fia	200
Bernstein: Tisztító miz	60
Basson: Szegény Dronte élete, halála	330
P. Benot: Atlantis	176
„A ánc slő	132
Börnson: S lb-ken Syöve	132
Budaire: Romlás vázai	396
Bernard Tri-tan: A oxbajnok	80
Benedek: Erdéyi történetek	160
Chonoky: P roska	60
Cehov: A fekete barát	180
Dutnendy: A Bivatóny lo orcája	200
Dante: Pokol	176
„Purgatoriu	176
„Paradicsom	176
Dickens: Két város	200
„Pickwick club I—II	400
„Karacsouyi é ek	20
„Vázlatok	20
„Kosztosház	20
Dosztojevskij: Szegény ember-k	66
„Fehér éj zakak	77
„A kis hős	220
„A né te en	220
„A kétéstü Golyakin	220
„Szeparcsikovo és lak'sai	440
Drasche Lázár: Tűzk-resz	140
Dumas: A korinthusi leán	180
„A B sille ler-mbolása	250
„A varázsló	240
„Charny g öfné	270
„A kaméli s hölgy (kötve)	50

szekesztőség
hivatal és n
Cluj-Kolozsvár,
A. Pop. (Brassai
Kötelon: Szerk
és kiadóhivatal
No. N. Sz. —
Könyvtárak kizá
szekesztőségbe
kérlek. Kézirat
adunk visé

1925 október

A genfi t

A francia S
irta nevét a tö
Európa majdn
ennek az arány
rosnak a nevéh
egyét jelent a
eddig csak a na
zók tárgyaltak
tesen az ő béké
ben a gyöngék
szusa, hogy me
lágbéke éremén
nélküli nemzet
össze Genfben,
nem alapithatja
erejére s amely
fejlődő igazságr
kratikus világr
kisebbség kívül
hogy erről az u
a közös kisebbs
kivánalmait. A
konkrét sérelm
is avatkozik be
és ezzel a b
elejét akarja ve
népszövetsége
gék népszövets
nos alapelveket
teléseket meghi
natkoznak min
pontján éljenek
Az a határo
gresszus elfogad
mint az általán
tának szerves k
helytelen elneve
ségek speciális
lünk, mert az
privilegiumokat
néppel szemben
gokat követelü
amelyeket túln
gádnak. Ugyar
többségi nép n
élvez. Jogot a
nátáához, az
korlátozásoktól
lódéshez. Ha
béke gondolata
föltött, ugy ny
probléma is lé
végeredménybe
igazságot híd
sebbségi nemze
Számunkra
sággal bír, me
gyunk a par e
már évezredek
ben, mint kise
nyomott kiseb
szimbólumai le
a nyilvánvaló
nyilik először
különálló nép
viselőivel tan
sorsunk meg
gresszuson m
niai, görög é
képviselei és
a maga megh
minden bizor
hogy feltárja
gresszuson ke
ménye előtt a
kat megszégye
ság egyes ors
kénytelen. Es
hogy a zsidó